

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5. uri zvečer. Uredništvo in upravištvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.—. Za vse druge države in Ameriko K 5.60. — Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserterate, naročnino, reklamacije pa na upravništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimni dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštnine proste. — Inserterate: štiristopna petit-vrsta za enkrat 12 vin., za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserterate v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plaćujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavni: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Naša bilanca.

Na koncu smo! Tudi zadnji naš poizkus uveljaviti se na Balkanu, se je srečno ponesrečil in to tako temeljito, da je ta zadnja blamaža zaprla sapa tudi našim dunajskim oficijozom.

Ko so vse evropske velevlasti čestitale romunskemu ministrskemu predsedniku Majorescu radi srečno vspelega miru med balkanskimi državami, se je naposled spomnil tudi naš zunanji minister Berchtold, da bi bilo dobro čestitati. In storil je to ter čestital na srečno sklenjenemu provizornem miru. Je bil pač vesel grof Berchtold, ko se mu je posrečilo, na tako eleganten način povedati Majorescu, da smatra Avstrija mir le za začasen. A to veselje ni dolgo trajalo. Majorescu se je oglasil ter se zahvalil na čestitki in izjavil, da se ne more pridružiti naziranju grofa Berchtolda, češ, da je mir le nekak provizorij. Veselile so svoječasno intervenirale, ko se je šlo za to, kako razmerje naj vlada med Turčijo in krščanskimi državami. Mir v Bukareštu pa se ne ozira čisto nič na Turčijo, nego urejuje le razmerje med krščanskimi državami. Ni torej prav nikakega povoda za intervencijo vesil. Tako nekako se izraža Majorescu in te besede so tako jasne, da jih mora razumeti tudi naš Berchtold. Kdo bi bil verjel, da si bo upala naša najboljša prijateljica, Romunija, dati kdaj Avstriji tak odgovor! A časi se spreminjajo in kar bi si ne bila upala nobena država še pred letom dni, si danes lahko privoščiti mala podunavska kraljevina, ne da ji bi bilo treba skrbeti za posledice.

Avstrija se je s svojo naravnost blazno politiko pripravila ob ves ugled. Ne samo na Balkanu, tudi naša najbližja zaveznica Nemčija, se vidno odmika iz prav umljivih razlogov. Saj ne bo nobeden politik tako neumen, da bo nekako prevzel soodgovornost za prisdarije našega zunanjega urada. Pa tudi ni čuda, da smo dospeli tako daleč. Saj je bil alfa in omega vse naše zunanje politike: oslabiljenje Srbije. Za vse drugo se nismo brigali. Če pa smo se brigali tudi še za kaj drugega, so bile vse naše misli prepojene zopet le z

namenom, kako bi odščipnili Srbiji košček zemlje, in kako bi jo v narodno-gospodarskem oziru oslabili. Ni nam treba seveda povdarjati, da tudi tega nismo dosegli. Nasprotno, Srbija je postala močna ter neodvisna od Avstrije. Na zajutreku, ki ga je priredil Pašić grskim in črnogorskim delegatom v Belgradu, je povdarjal, da mu nedostaja besedi, da izrazi veselje naroda nad zmagoslavim pohodom in složnostjo zveze, ki je prestala najhujše izkušnje. Treba je sedaj dvigniti blagostanje naroda ter skrbno čuvati armado, da lahko branimo in širimo nacionalno zapuščino. Tako je govoril Pašić in glasno ter radostno sta mu pritrjevala Veniselos in Vukotić.

Kaj pa pri nas? Kako skrbi pri nas vlada za blagostanje naroda? Na Češkem je komisarijat, na Hrvaškem je komisarijat in zadovoljnost ljudstva se menda kaže na ta način, da se samokresi namerjajo na komisarja. Tudi minoli pondeljek je počil samokres in na srečo je zadela krogla hrvaškega kraljevskega komisarja le v roko. In kaj je vzrok temu? Upliv gneva in srda, ki se je vcepil v srca! To so posledice zatiranja in razmer, ki jih je ustvaril Cuvaj na Hrvaškem. In ali je sedaj kaj boljše? Je-li Skerlec odpravil nevzdržljive razmere, ki vladajo na Hrvaškem? Je-li odpravil konfiskacije in aretacije? Tudi njemu je bila edina misel, razdvojiti narod na Hrvaškem. A koj prvi poizkus nahujskati Hrvaté proti Srbom, se mu je temeljito ponesrečil.

In kje tiči vzrok za vsa ta dejanja. Opozicijske stranke imajo tako ponižen program, da se mora človek, ki iz periferije opazuje to zatiranje in izkoriščanje, naravnost čuditi. Vse opozicijske stranke so se združile, da preprečijo večino v saboru, ki bi bila izvoljena s pomočjo brahijalne sile in korupcije. Vsako večino pa, ki bi bila izvoljena na podlagi pravičnosti in svobode, bi opozicija podpirala in gotovo ne delala sitnosti vladi. Ali more biti še kaka zahteva ponižnejša in skromnejša? A komisar se zmeni zanjo toliko, kakor za lanski sneg in vzor mu je nekdanja Khuenova politika, ki je Hrvaško privedla do tega, kar je sedaj.

Čim močnejša pa postaja Srbija, tembolj se jo naši gospodje na Dunaju boje. Ne pomislijo pa,

da bodo avstrijski Srbi, čimbolj se jih bo zatiralo, tembolj stremili po združitvi s Srbijo. Čimveč slabih izkušenj smo že doživeli s starim avstrijskim geslom: Divide et impera, tembolj poskušamo našo srečo z njim. Ta se pri tem ne more poroditi kaj pametnega, je samoobsebi umevno.

Tako smo zgubili po docela ponesrečeni politiki ne samo zaupanje lastnih slovanskih narodov, nego zgubili tudi ves upliv na Balkanu. Kdo se ne spominja časa, ko je posetil Hötendorf Bukarešto, da se dogovori z romunskimi generali glede operacijskega načrta, če bi bilo treba marširati na Balkan. In po slabih osmih mesecih odgovarja Romunija na čestitke našega zunanjega ministra na gori omenjeni način. Se tega je bilo treba, da spoznamo, kako daleč smo jo zavozili. Ta izjava romunskega ministrskega predsednika je jasen dokaz, da tudi Romunija odklanja naše politično prijateljstvo. Sporekli smo se torej tudi še z zadnjo balkansko državo, ki je bila na naši strani. Izdali smo milijardo za mobilizacijo, protestirali in inspirirali, grozili in rožljali smo z orožjem, stavili ultimate, na našo zahtevo so defilirale srbske čete pred našo zastavo ter prisilili smo Črnogorce, da so postavili križ patru Paliću, a v političnem kakor tudi v narodno-gospodarskem oziru smo doživeli popoln fiasko.

Bilanca naša je torej docela pasivna in zadnji čas je, da napove naš zunanji urad — konkurz.

Dva tekmeča.

Včasih nam neznamen dogodek odpre v pogled v važna politična vprašanja in nas privede do jasnega pojma o razmerju držav, ki nazunaj žive v najlepšem soglasju, ki pa so dejansko brezobzirne tekmovalke. Mnogo smo že slišali o francosko-italijanskem bratstvu, na oficijelnih banketih je že marsikak upliven diplomat in državnik napival sorodnima narodoma, ki sta se razvila na podlagi skupne tisočletne kulture in ki korakata danes na čelu prosvete. Zato smo se za časa italijansko-turške vojne prvi hip zelo začudili, ko

PODLISTEK.

Smrtni greh.

Konec.

Iz glasu, s katerim je ena izpregovorila ime Cecilija in druga ime Jenny, je bilo razvideti njih medsebojno razmerje. Brez dvoma sta bili prijateljici ali z različnimi pravicami.

Gospa Cecilija je obvladala mlado gospo z nekakim duševnim materinstvom. Stala je takorekoč pod kuratelo mlade vdove... „Preštevala sem, koliko časa je minilo od tvoje poroke...“ odgovori Cecilija. — „Sele pet mesecev in že ima Karl to sitnost nad seboj.“ — „Mož ni odgovoren za ženo...“ — „Svet misli o tem drugače...“ — „Ali stvar ga vendar nič ne briga...“ — „Koga pa drugega?...“ — „Cerkev.“ — „In ti misliš, da cerkev ne bo smatrala tvojega moža za soodgovornega?“ — „To bi mogla le tedaj, ako mi bi bil mož prigovarjal k grehu, potem bi bil storil, tuj greh.“ — Oh, kaj takega se pač še ni zgodilo... In izpod stroge maske, katero si je nadel Cecilijin obraz, se je skorodane izmuznil smehljaj. Ali obvladala se je ter peljala Jenny na majhen, nizek, med odknoma stoječi kanape. Prijateljici sta sedeli tamkaj tako tesno skupaj, da sta se dotikali z rameni. Tako vabljivo je bilo zaupno šepetati, izpovedati se. Gospa Cecilija je poljubila mlado tovarišico.

„Pravzaprav te niti sprejela nisem,“ reče in oblačno čelo se ji zgladi. „Vse pregrešne lastnosti pokvarijo harmonijo življenja in zato jih smatram tudi vedno za de mauvais goût...“ Jenny ostane tiho ter gleda nepremično na rože, ki so bile vdelane v preprogo na tleh. „Ali mi ne moreš imenovati kako olajševalno okolnost, ljubček moj?“ — „Skoro nobene.“ — „Ah!...“ — „V prvem hipu je bilo to le raztresenost; ali kasneje, ko sem se zavedla, tega nisem mogla več pustiti. Daj mi tvoj robec, Cecilija.“ In kmalu je bil robec premočen od solz. Vdova poljubi iznova prijateljico ter ji zašepeta na uho: „Kako je torej bilo?...“ — Jenny pa prične pripovedovati z zadušnim glasom, ne da bi vzela robec izpred oči.

„Karl se je odpeljal v četrtek pred kosilom. Pravzaprav bi se bil moral odpeljati šele po kosilu, ali dobil je brzjav našega oskrbnika, ki ga je klical takoj na naše posestvo. Pil je torej le časo vina ter jedel pasteto. Pa mi je bilo prav neprijetno, ker sem ravno pripravila fino, bogato kosilo. Tako mi je odšla zahvala, na katero sem že dolgo računala. Dasiravno je moj mož sledil le svoji dolžnosti, sem bila vendar užaljena. Saj veš, Cecilija, kako bolesta je taka prevara! Kajti, prvič pasteta, katera se mi do danes še ni nikdar posrečila. Trda je bila, da je obdržala obliko, a vendar se je v ustih kar stajala. Poleg tega sem imela jerebice, ali kakšne jerebice! Pol pečene, pol dušene. Na videz neumnost! Ali — naravnost jzvrstne.“ —

Gospa Cecilija se ne more vzdržati smehljaja, ko sliši, kako minucijozno pripoveduje prijateljica vse posameznosti, ki so se vršile pred dramo. Ali lastna gurmandiza jo je pripravila do tega, da se je jela tudi ona pečati s posameznostmi. „Kako torej daš pripraviti jerebice,“ vpraša na videz brez zanimanja. — „Najprvo jih spečem na ražnju na pol, potem jih razrežem v polovice ter jih položim v ponev. Kasneje jih polijem z lastnim sokom in s kislo smetano.“ — „Kislo?“ — „Seveda. Mais ce qu'il y a d'essentiel, to so brinove jagode...“ — „Ki se jih naposled dodene?“ — „Da, da!“

Obe gospe sta za hip obmolknili ter premišljevali. Kar zakliče Jenny z žalostnim glasom: „Ko se je Karl odpeljal, je šlo vse v shrambo, kajti prešel mi je ves tek, tako sem bila žalostna in jezna!... Drugi dan...“ — „No, in kaj je bilo prihodnji dan?“ — „Prihodnji dan je prišel Valter, ali bolje rečeno, prigrmel je...“ — Gospa Cecilija, ki je slutila, da pride sedaj najinteresantnejši del povesti, se vsede še bolj komodno.

„Prigrmel je torej,“ nadaljuje Jenny, „ter klical že na pragu: ‚Reši me, draga sestrična! Umrem gladu in žeje!...‘ Razposajenec me imenuje namreč sestrično, dasiravno sva komaj v sorodu. Ali ta naslov vporablja jako rad in gotovo mu to napravi obilo veselja...“ — „In daje privilegije...“ — „Katero je tokrat izrabljaj, da me pogubi. Ali tamkaj (in stegnila je nežen kazalec navzgor) mu to ne bo odpuščeno...“ — Ko je Valter torej

smo čitali, kako se je razburila vsa francoska javnost, ker so italijanske vojne ladje ustavile in preiskale parnika „Manouba“ in „Cartage“. Razvil se je resen spor med obema državama, ki je pokazal, da Francija gleda z zavistjo in ljubosumnostjo na vojne uspehe svojega sosedu, in da razmerje med Rimom in Parizom že delj časa ni več odkritosrčno.

S tihim občudovanjem zre ves svet na mlado državo na apeninskem polotoku. Italijanski narod živi po večini ob obali, njegov pogled je uprt v daljavo, tja čez morje v širni svet. Zato je popolnoma naravno, da stremi hrepenenje vsega prebivalstva ven iz ozkih mej domače grude, da je postala italijanska politika v največjem času vedno bolj ekspanzivna. Pri tem so pokazali Italijani nenavadno življenjsko moč in vstrajnost. In temu se ni čuditi. Njih narodna zavest, važen činitelj v razvoju držav s prebivalstvom iste narodnosti, se je zadnja leta nerazumno povzdignila, velikansko navdušenje je spremljalo italijanske vojake na njihovi poti v libijsko puščavo, še z večjimi častmi so sprejeli zmagovalce, ko so se vrnil v domovino. Državne finance, predpogoj narodnega blagostanja, so kljub visokim vojnim stroškim ostale v izbornem stanju. Opozicija Vatikana, ki je v začetku zastupljala vse javno življenje in je onemogočila marsikak načrt italijanske vlade, je stopila skoro popolnoma v ozadje. Z eno besedo, Italija je postala važna velesila, ki lahko zre z veseljem upanjem bodočnosti v obraz.

Na podlagi mirovne pogodbe, ki so jo lansko leto po vojski v Cirenaiki podpisali zastopniki nasprotnih strank v švicarskem mestu Lausanne, je dobila Italija Egejske otoke ali takozvani Dodekaneso kot poročstvo za to, da Turčija odpokliče vse svoje vojake iz Libije. S tem je prišla važna vojaška vzhodnem Sredozemskem morju, četudi samo začasno, v posest Italijanov, ki jo bodo v političnem in gospodarskem oziru lahko poljubno izrabljali za svoje namene. Njihov upliv bo v škodo drugim narodom prodril v mnogo večjem obsegu kot dosedaj proti vzhodu, v Malo Azijo in v Sirijo.

Francija je postala ljubosumna in je v neprijetni zadregi. Ko je Italija doprinesla prve dokaze svoje vztrajnosti, se v Parizu niso preveč razburjali in so gledali ravnodušno na njen razvoj, toda ko je njena armada vkorakala v Tripolitanijo, in so videli pred sabo močno in izvežbano vojaško silo, so postali pozorni. V Sredozemskem morju, kjer je dosedaj igrala vodilno vlogo Francija, je stopila naenkrat v ospredje Italija, v zavesti svoje moči in polna drznih načrtov; v evropskih vprašanjih je nastopala s tako diplomatsko prebrisanostjo, da je žela uspeh za uspehom. Francoska ljubosumnost se je popolnoma naravno morala razviti v javno nasprotstvo. Samo na ta način si lahko razlagamo neprestane spore med obema državama tekem vojske v Cirenaiki, posebno pa stališče Francije glede Egejskih otokov.

Italija je na londonski konferenci veleposlanikov zahtevala, naj južna meja Albanije sega vsaj do zaliva Ftilia in do rtiča Stylos, ker bi samo na ta način ostala morská cesta med otokom Krfom in albanskim obrežjem prosta in bi Grški v slučaju vojne z Italijo ne nudila nobenih ugod-

nosti. S tem bi Grška izgubila seveda precej ozemlja. Nesoglasje med obema državama je skušala Francija odstraniti s predlogom, naj Italija odstopi Egejske otoke Grški, in naj se v nadomestilo zato južna meja Albanije določi sporazumno z Italijo. Francija je torej razblinila vprašanje Egejskih otokov v evropsko vprašanje, ki naj bi spadalo pred forum londonske konference veleposlanikov. To naziranje je napačno. Določitev albanske meje je vprašanje, ki sega v delokrog velesil, usoda Egejskih otokov pa je odvisna samo od pogodbe med Turčijo in Italijo. V Rimu pač nimajo neposredno drugega namena, kot obdržati otoke toliko časa, da zapusti zadnji turški vojak Libijo, in v Carigradu tudi niso pripravljeni, izročiti Dodekaneso Italiji v stalno posest. Lozanska mirovna pogodba je bila podpisana še pred balkansko vojsko in ni torej v nobeni zvezi z letošnjimi političnimi zapletljaji. Ko bo Turčija natančno izpolnila omenjene mirovne pogoje, ji bo Italija izročila otoke: velesile naj potem same odločijo njihovo usodo.

To načelo, ki ga je zastopala Italija na londonski konferenci, je pravno popolnoma utemeljeno. Dejansko je seveda položaj mnogo bolj zamotan. V Parizu trdijo, da bo Italija izročila otoke samo v tem slučaju, če bo imela varne garancije, da ostanejo trajno v posesti Turčije. Poleg tega baje obstoja, kot poročajo francoski listi, tajna določba lozanskega miru, ki dovoljuje Italiji posebne predpravice na otokih in na obali Male Azije ter ji omogoča uspešno konkurenco z Grško in s Francijo, kar bo velikega pomena v trenutku splošne likvidacije Turčije. „Echo de Paris“ celo naravnost trdi, da Italija nikdar ne bo izročila vseh Egejskih otokov.

Kljub javnim in zahrbtnim grožnjam Francije je Italija v Londonu dosegla svoj namen. Sir Edward Grey se je izrekel proti francoskim zahtevam, pridružile so se mu tudi druge velevlasti, vprašanje Egejskih otokov je za enkrat ostalo nerešeno. Italija je po zaslugi svojih diplomatov sijajno zmaga na vsej črti.

Boj za nadvlado v Sredozemskem morju postaja vedno bolj aktualen. Stopil je v ospredje nevaren konkurent Francije, ki ima na razpolago močno vojno mornarico, in čigar jezik, industrija in trgovina zavzemajo že sedaj važno mesto v Levanti in v severnoafriških pristaniških mestih. Dvomljivo je, če bo Francija mogla ovirati Italijo v njenem velikopoteznem razvoju.

Nekaj misli in predlogov k izobraževalnim tečajem.

Konec.

Predmeti, ki se poučujejo v trgovskih akademijah oz. trg. boljših dvorazrednicah, — da ne gremo previsoko — so razun jezikov navadno še sledeči: korespondenca, trg. računstvo, knjigovodstvo, nauk o blagu, kontorska dela, nauk o trgovstvu, v najširšem smislu besede, trgovsko in menično pravo, k čemur pridejo ali bi vsaj priti morale še discipline: trg. zemljepis, pol. aritmetika, nauk o občilih (zlasti glede na zelo važno tarifstvo in carinstvo), kemija, nar. gospodarstvo, in vsaj osnovni

zaklical: „Umrem gladu in žeje! . . .“ sem se glasno zasmejala ter sem ukazala hitro prinesiti steklenico vina, pasteto in jerebice.“ — „Manjkajo le še raki, un buisson d' ecrevisses, pa bi bilo kakor v — kabinetu pri Dresslu,“ reče vdova kar tja vendan. — „Čudno, ravnotako je rekel tudi Valter. Ko je bilo vse pripravljeno, pregovoril me je ta lažnjivi kluček, da sem pila kozarček za kozarčkom. Ali kaj pa je tudi vse počel! Saj ga zdravi humor ne zapusti nikoli ali tokrat je prekosil samega sebe. Človek bi bil počil smehu. Tako sem bila razposajena, da sem mu skoraj pozabila imponirati kot omožena gospa. Šla bi se ž njim tudi slepih miši. In ko sem bila po vinu napol opojena in vesela kakor kaka mala penzionatka, spozabila sem se popolnoma in . . .“

Nje glasno ihtenje je prekinilo konec pripovedovanja. Dolgo in bolestno je jokala ter se kar ni mogla pomiriti. Gospa Cecilija jo je pritisnila nase, poljubovala jo ter rekla s skoro materinsko umerjenostjo: „Umiri se, uboga Jenny; naj bo tvoja krivda še tako velika, tvoj kes in tvoje solze so jo deloma popravile. Rekla sem c'est grave, in tudi sedaj še to trdim. Ali priznati moram, da je mnogo olajševalnih okolnosti. Predvsem te opravičuje tvoja mladost in popolno pomanjkanje izkušenj. In pomisliti je tudi treba, da se v trenutku greha nisi zavedala. Obdana si bila od atmosfere opojnosti, kakršno prav gotovo umetno ustvarjajo moški v pogubo našega nežnega spola. Taka prisiljena veselost je za nas jako nevarna, dasiravno je romantično-elegična turobnost včasih še nevarnejša. Tej zapademo me ženske kakor muhe za-

strupljenemu sladkorju . . .“ Kratek čas molči ter nadaljuje potem vzdihujoč: „Na ta način sem bila jaz nekoč zapeljana . . .“

To priznanje je prišlo tako iznenadno, da je Jenny pozabila na solze. Robec ji pade iz rok in z velikimi očmi gleda v gospo Cecilijo. „Kaj praviš, Cecilija? . . . Ti zapeljana?“ Vdova vzdihne ter pokaže z rožnatim prstom na miniaturno sliko blede moške glave s sanjavimi očmi, ki je visela poleg orjaške slike gospoda senatorja.

Nekaj časa drži prst v tej smeri in potem reče: „To . . . je moja krivda.“ Potem pokaže dvigajoč prst više na rumeni koščeni obraz nad visokim zlatim ovratnikom in tiho zasepeče: „In to . . . je moja opravičba.“

Jennyne svetlikajoče oči postajajo vedno večje v začudenju in nemirju. Komaj slišno zašepeta: In ali je že dolgo tega? . . .“ — „Štiri leta sđ minula.“ — „Kaj? ko je še živel tvoj mož?“ — „Da, ko je senator še živel.“ Smrtno prestrašena je mlada gospa molčala. Potem nadaljuje Cecilija: „V inozemstvu sem se seznanila žnjim, v kopalniščih — v njegovih rokah je violincello jokal kakor človek. In tega joka niso ustvarjale strune godala, nego umetnikova duša. Kamenito srce bi moral imeti človek, da ga ta melanholija ne bi bila ganila . . .“ Vzdihujoč ji je počivala lepa glava na prsih.

„Nikdar nisi o tem pripovedovala,“ šepete Jenny z nemirnim glasom. — In nikdar ne bi bila tega storila, ako ne bi . . .“ — „Kaj, ako ne bi?“ „Ako danes ne bi vedeli, da nama drugi pred drugo ni treba povešati oči.“ — „Zakaj pa?“ —

nauki o avstr. upravi in ustavi, naposled manipulacijska dela: Stenografija in strojepisje. Od vsega tega imamo na programu edino knjigovodstvo in stenografijo, gotovo preenostransko in nezadostno tudi za prvi začetek. Kaj pomaga najlepše dvojno knjigovodstvo, ako ne znaš izračunati današnje vrednosti npr. avstr. kronske rente, ali devize London? Navezan si na delo drugega uradnika brez možnosti kontrole!

Med naštetimi strokami trgovske znanosti je razločevati med takimi, ki jih more poučevati samo trgovsko-izobražen človek in med onimi, ki jih zamore predočiti tudi drug izobraženec, profesor ali jurist. Take so: Trgovsko in menično pravo, trg. zemljepis, kemija, nar. gospodarstvo, avstr. uprava in ustava, stenografija in strojepisje.

Za te predmete nam ni treba beliti glave: dosti ljudi imamo, ki bi lahko in z veseljem prevzeli in poučevali te stroke.

Toda tudi v drugih disciplinah nam ne manjka sposobnih ljudi. Saj imamo kontor g. veleindustr. Majdiča z zelo sposobnimi uradniki, imamo druge velike trgovine in veščake, ki bi morda manjšo teoretično znanje znatno nadkrilili z bogato praktično izkušnostjo. Tako bi se lahko pridobilo strokovnih učiteljev vsaj za sledeče: korespondenco, trg. računstvo, kontorska dela, če bi tudi morali začasno opustiti važne tvarine, n. pr. nauk o blagu, trgovstvu, tarifih in carinah ter občilih sploh in pol. aritmetiki, dasi bi se tudi tukaj gotovo izpolnile biblijske besede: Iščite in našli bodete vsaj na podlagi delitve dela.

Tako si predstavljam zasnutek za prihodnjo 2 letno trgovsko šolo za naša dekleta, ki bi sčasoma gotovo dobila pravico javnosti, bila ponos lepe Gorenjske, vir dohodkov našemu meščanstvu in — last not least — preskrbovališče za službe naših deklet.

Zdaj pa: Naj se sliši tudi mnenje drugih. Na očitek fantastičnega idealista sem že itak pripravljen!

Dr. J. L.

POLITIČNI PREGLED.

Prijateljstvo Nemčije do Avstrije.

Kako naivne misli glede nemškega prijateljstva do Avstrije so imeli naši patrijoti, ki so v ravnokar minoli balkanski vojni siliili na vse pretege na vojno s Srbijo, kažejo članki, ki jih sedaj objavljajo osobito krščansko-socijalni listi in ki so polno jeze na nemške zaveznike. Te krščanski prijatelji krvoprelitja so bili prepričani, da nam Nemčija za različne neumnosti našega zunanjega urada, da na razpolago kar celo svojo armado. Ker pa imajo v Nemčiji nekoliko drugačne pojme v racionelnosti zunanje politike in ker čutijo onkraj črno-žolnih mej predvsem potrebo, dvigniti blagostanje lastnih prebivalcev ter smatrajo zgolj prestižno politiko le bolj kot postransko stvar — dobrovedoč, da se prestiž ne pusti obdavčiti, večji dohodki pa — so na vse naše zahteve kaj razločno odmigali. In to jezi naše junake v varnem zavetju in svojo jezo dokumentirajo s prilično sledečimi mislimi: „Neobhodno potrebno pa je, da osvetlimo stališče Nemčije napram nam v balkan-

„Ker sva si danes enaki.“ Jenny ji ne da izgovoriti; raz divan poskoči in zakliče polno strahu: „Kaj praviš, Cecilija? Ne morem tega verjeti. Ali je moj greh res tako težak, kakor tvoj?“ — „Celo težji.“ — „Ali jaz vendar nisem prisege prelomila, nisem izrabljala zaupanja, ne omadeževala časti! . . .“ — Gospa Cecilija postaja blede. „Kako pa?“ vpraša jecljajoč. „Saj si sama rekla: „Opojena po vinu in vesela kakor mlada penzionatka spozabila sem se popolnoma in . . .“ —

„Sem jedla malo stegno srnjaka, pozabivši, da se moramo v petkih postiti.“ Bledi obraz gospe Cecilije postane temnordeč. Vzame svoj fini robec ter ga začne grizti s svojimi drobnimi belimi zobmi. — „To je čudno . . .“ ihti s popolnoma drugačnim glasom, „ti si me prevarila.“ — Jenny hiti k nji in jo prime za obe roki: „Odpusti mi . . .“ reče sočutno, „jaz nisem kriva . . .“ — „Zakaj si pa rekla, da si storila smrtni greh?“ — „Vzgojena sem v samostanu . . . tamkaj so mi rekli, da pride vsakdo v pekel, kdor prelomi post in da tudi nezavednost ne varuje pred tem . . .“

Tužno se nasmehne Cecilija in upre pogled v tla, kakor da bi prijateljci ne mogla pogledati v oko. Hipoma pa so se ji zasvetile solze ob trepalnicah ter liki biseri padali iz obleke na preprogo. In par trenutkov pozneje sta sedeli obe gospe v prijaznem svetlem budoarju mirno skupaj. Srkali sta iz malih kozarcev sladko vino in jedli male piškote. Obe sta se smejali kakor dve razposajenki.

skem vprašanju. Tu pa moramo žalibože konstatirati, da se Berlin v svoji politiki ni oziral v celi težki krizi zadnjih desetih mesecev niti najmanj na zavezniško zvestobo in pomoč nasproti naši monarhiji. Koj v začetku prve balkanske vojne nas je pustil Berlin na cedilu s tem, da se je branil dati tozadevno izjavo. A tudi kasneje, v celem razvoju balkanske krize, nam je stala Nemčija pri poizkušnjah, varovati naše balkanske interese, večkrat na potu, oziroma nam je padla naravnost v roko. Nemčija je stala v balkanskem kakor tudi v drugih vprašanjih na stališču absolutne neinteresanosti, koje stališče je za našo monarhijo toli škodljivo. Ko se je potem začela tretja balkanska vojna, nam je Nemčija zopet prekrizala pota. Nerazumljiva sebičnost je Nemčijo tudi v tej zadnji fazi balkanske krize pripravila do tega, da nas je pustila popolnoma na cedilu. In sedaj, ko gre zato, da se v zadnjem trenutku popravi, kar se je zamudilo, nam je Nemčija padla naravnost v hrbet. V tem, ko se trudi naša diplomacija, da doseže revizijo sklenjenega miru v Bukarešti, ze zdi Berlinu bolj pravilno, da nastopi demonstrativno proti željam zaveznic in označi ta mir za končno veljaven in definitiven. To naziranje pa je v najhujšem nasprotstvu z dolžnostmi zvestega zaveznika. Žalibože so se v sedanji krizi besede nemškega cesarja o nibelunški zvestobi in o bliščeči brambi izkazale kot prazne fraze. Malenkostni egoizem, ki ga je narekovala kramarska konkurenčna zavist ter še rodbinska politika v Atenah, je izpodrinila idealna čustva v nemški politiki.

Da, ako bi vodil nemško zunanjo politiko cesar Viljem! Ker pa imajo pri teh vprašanjih odločevati tudi trezni in dalekovidni nemški politiki, se je stvar izvršila nekoliko drugače. In kdo ve, ako ne tudi — nam v korist?

Atentat na kraljevskega komisarja Skerleca.

Ko se je dne 18. t. m. vračal kraljevski komisar za Hrvatsko baron Skerlec iz Markove cerkve, kjer je prisostvoval slovesni maši ob približno 75. rojstnega dne cesarja, je predrl nek delavec Štefan Dojčić policijski kordon ter ustrelil na komisarja. Ranil ga je na desni zgornji roki. Napadca je policija in občinstvo takoj prijelo. Izjavil je, da je prišel nalašč iz Amerike, da reši Hrvaško večnega zatiravanja in komisariatov. Dojčić je došel meseca oktobra v Zagreb ter je iskal prilike, da bi dobil tedanjega komisarja Cuvaja. Ker pa ni našel take prilike, se je peljal ponovno v Budimpešto, da bi Cuvaja dobil tam. V Budimpešti si je kupil tudi revolver, s katerim je izvršil atentat. Državnega tajnika Unkelhäuserja je smatral Dojčić za ustavnega banovega namestnika, zato proti njemu ni hotel izvršiti atentata. Že se je hotel Dolčić vrniti v Ameriko, ko je bil imenovan za komisarja bar. Skerlec. Takoj se je odpeljal v Zagreb, kjer je prenočeval v neki zakotni gostilni, ne da bi se bil naznanil.

Policijskemu šefu je izjavil Dojčić: Hotel sem rešiti Hrvatsko tiranstva in dokazati Dunaju in Budimpešti, da danes na Hrvatskem ni mogoče delati kar kdo hoče. Prvi komisar je le po naključju ušel smrti, drugi je bil lahko ranjen in če imenujejo še tretjega, ta gotovo ne bo ostal živ. Ne obžalujem, kar sem storil, nisem nervozen in nisem eksaltiran, izvršil sem atentat pri polni zavesti. To je treba izrecno povdariti, ker so Jukića proglasili za slaboumnega. Jaz pa hočem dokazati, da se more tudi normalen človek odločiti, da stori kaj takega za svojo domovino. — Po atentatu je

atentator zaklical: Storil sem, kar je zahtevala čast domovine. Živela domovina! — Štefan Dojčić je doma iz Ljubljane pri Varaždinu in 23 let star. Na policiji se vede mirno in odgovarja hladnokrvno in točno na vsa stavljenja mu vprašanja. Atentator izjavlja, da mu je poverila to nalogo „Ameriška zveza hrvaške omladine“, ki si je stavila za cilj, umoriti vsakega komisarja na Hrvaškem, ker za komisariat ni povoda in je vsak komisariat samo sramotno ponižanje domovine. — Dojčić izjavlja: Če je moja krogla zgrešila svoj cilj, komisar vendar ne uteče svoji usodi. Sledili bodo drugi atentati, morda od srečnejše roke. — Sterlec se je sam podal v bolnico usmiljenih bratov, kjer so mu zavezali rano, ki je docela brezpomembna.

Turčija proti Bolgariji.

Določba mirovne pogodbe, da mora Bolgarija demobilizirati, je kaj spretno porabila Turčija. Že ko je bila Bolgarija v najhujših škrcih in so jo srbske, romunske in grške čete okrožavale od vseh strani, je pričela Turčija s pohodom proti Odrinu, katerega je tudi zasedla, takorekoč brez odpora. Po nerazumljivi lahkomišelnosti Bolgarov je padlo Turkom v roko nebroj streljiva, topov, pušk in živil. S tem korakom je kršila Turčija, londonsko pogodbo, ki določa, da se začne meja turške države ob črti Enos-Midija. Bolgarija je sicer takoj protestirala in velesile so po dolgem cincanju storile skupen korak pri porti. Turčija dobro poznavajoč edinstvo evropskih diplomatov, se še zmenila ni za vse ugovore. Mirno je utrdila Odrin in v zadnjem času začela prodirati proti Bolgariji. Kot povod temu so baje bolgarska grozodejstva nad turškim prebivalstvom. V resnici si pa hoče Turčija le osvojiti kolikor mogoče bolgarskega ozemlja, da lahko stavi pozneje svoje zahteve. Predvsem se ji gre zato, da obdrži Odrin. Vele-vlasti se pa vsaka po svoje trudi, da pripravi Turčijo do tega, da odpokliče svoje čete nazaj. Rusija grozi z upadom v Armenijo, Francija ne dovoli povišanja carin in v zadnjem času so izdelale tudi Avstrija in Nemčija predloge, kako prisiliti Turčijo. A kaj, ko so vsi ti nasveti in predlogi le na papirju. Turčija ve dobro, da se Rusija ne upa vkorakati v Armenijo, ker bi to sprožilo azijsko vprašanje. In vsake take stvari so boje evropski diplomati kakor vrag križa. Najboljši dokaz zato je balkansko vprašanje, ki je strašilo 30 let po vseh evropskih kabinetih. Balkanski narodi pa so rešili to vprašanje v desetih mesecih prav temeljito. Najbolj upošteva Turčija še Nemčijo, katere prijateljstvo si hoče na vsak način obdržati. Nemčija je namreč protitež proti Angliji v Mali Aziji. Zato je poslala velesilam celo noto, v kateri grozi z napovedjo vojne Bolgariji. Ako bo Turčija imela kaj uspeha s to politiko, je pač dvomljivo. Saj si lahko vzame primer pri sosedu, Bolgariji, kam dovede ošabnost.

Albanija.

Zastopniki velesil so srbskemu ministrskemu predsedniku Pasiću izročili kolektivno noto, ki zahteva odpoklicanje srbskega vojaštva iz Albanije. Pasić je na to demaršo velesil odgovoril, da Srbija ni sovražna Albancem, da pa dosedaj svojih čet iz gotovih krajev ni mogla odpoklicati, ker so se pojavile albanske čete, ki so ogrožale srbske pokrajine.

Nova Balkanska zveza.

Med Srbijo, Romunsko, Grško in Črno goro se vrše intenzivna pogajanja, da se ustvari nova

Balkanska zveza za enkrat brez Bolgarske. Pogajanja so že zelo napredovala in je že projektirana konferenca vseh ministrskih predsednikov balkanskih držav v Belgradu, ki naj predpogajanja zaključijo.

Mehika.

Februarja tega leta je izbruhnila revolucija proti tedanjemu mehikanskemu predsedniku Maderi. Vstaje je vodil takrat Diaz. Konec te revolucije je bil, da se je moral Madero vdati in da je bil izvoljen za predsednika Mehike revolucionarni general Huerta. Kakor znano, je bil tedaj Madero umorjen, umorjeni pa so bili tudi vsi člani Maderove rodbine, vsled česar Zedinjene države niso hotele priznati Huertovega predsedstva. Okrog priznanja Huerte kot predsednika Mehike se vrti sedaj ves spor med Mehiko in Zedinjenimi državami. Huerta je zahteval, da ga Zedinjene države priznajo tekom 24 ur. Dasiravno se to glasi kakor nekak ultimatum, vendar je upati, da ne bo prišlo do resnejših dogodkov ravno vsled razdrapanosti razmer v Mehiki.

Narodno-gospodarstvo.

Prodaja konj. Upravna komisija c. in kr. trenske divizije št. 3 v Gradcu naznanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da se bo v četrtek, dne 25. septembra t. l. ob 8. uri dopoludne vršila na konjskem semnišču v Kranju licitacijska prodaja 100 odbranih vojaških konj proti gotovini in plačilu koleka ter 1% ne doklade od skupila za tamošnji ubožni zaklad.

Tržne cene

na tedenskem semnju v Kranju, dne 18. avgusta 1913			
Pšenica	100 kg	K	23.—
Rž	" "	"	20.—
Ječmen	" "	"	19.—
Oves	" "	"	18.—
Koruzna stara	" "	"	20:50
Koruzna nova	" "	"	19:50
Ajda	" "	"	24.—
Proso	" "	"	21.—
Deteljno seme	" "	"	—
Fižol ribničan	" "	"	—
Fižol koks	" "	"	—
Grah	" "	"	—
Leča	" "	"	—
Pšeno	" "	"	30.—
Ješprenj	" "	"	28.—
Krompir	" "	"	—
Mleko 1 l	" "	"	—20
Surovo maslo	1 kg	"	3:50
Maslo	1 "	"	3.—
Govedina I.	1 "	"	1:80
Govedina II.	1 "	"	1:72
Teletna I.	1 "	"	2.—
Teletna II.	1 "	"	1:80
Svinjina I.	1 "	"	2.—
Svinjina II.	1 "	"	1:80
Prekajena svinjina I.	1 kg	"	2:20
Prekajena svinjina II.	1 "	"	2.—
Slanina I.	1 "	"	2.—
Slanina II.	1 "	"	1:70
Jajca	7 kom.	"	—40

Na tedenski semenj v Kranju, dne 18. avgusta 1913 se je priglasilo: 229 glav domače govede, 0 glav bosanske govede, 0 glav hrvaške govede, 17 telet, 252 prešičev, 0 ovca. — Od prignane živine

Izlet v Egipt.

Popotni in zgodovinsko-kulturni utisi.

Dalje.

V razmeroma kratkem času je Egipt 3 krat menjal svoje versto; prišel iz ekstrema v ekstrem. Po lahkomišljeno razuzdanem prvotnem, pozneje z grškimi elementi mešanem politeizmu, nastopilo je strogo krščanstvo z bojem proti uživanju in razkošnosti z askezo in puščavništvom. Po dobrih 300 letih zmage Nazarejcev se polaste dežele Arabci; njihovo versko naziranje — v mnogih ozirih mešanica zgoraj omenjenih verskih sistemov — postane odločujoče in gospodujoče prav do danes, tako, da ima Egipt, vstevši Kopte, jedva eno desetino kristjanov, vse drugo je mohamedansko.

Ustanovitelj nove vere, ki šteje dandanes nad 250 milijonov vernikov, se je rodil v Meki okoli l. 570 po Kr. Sin znamenite, toda ubožane rodovine, je mnogo premišljeval, živel skromno, se postil ter skrbno študiral verske nazore svoje domovine, primerjajoč jih z judovskimi in krščanskimi načeli. Silno ga je jezilo, da so rojaki opustili svoje priprosto prvotno verstvo in začeli malikovati ter razkošno živeti. Začel je propovedovati svoje nazore, bičati napake, zvedel pa kmalu, da domači preroki niso priljubljeni. Prisiljen zapustiti rodno mesto, se je napotil l. 622 v Medino. To je

znamenita hidžra, od katere štejejo mohamedanci svoja, lunina, leta. V novem kraju je imel več sreče, dobil dosti pristašev, osvojil zopet Meko, z nasprotniki blago postopal, toda drugo leto po osvojitvi rojstnega mesta umrl. (632 po Kr.)

Mohamed je bil po svojem bistvu nervozno-fantastična nprav, živeč v halucinacijah. V takem stanju se mu je nekoč prikazal angel Gabriel, ga peljal v nebesa, kjer mu je bog razložil svojo voljo in ukaze in ga posvetil v preroka. Kot tak je delal čudeže, n. pr. razdelil mesec, mu ukazal, da je šel skozi njegov rokav in splaval zopet nazaj na nebo (odtod pomen meseca kot simbola mohomedanizma) i. t. d.

Verski predpisi, ki mu jih je bog, bodisi sam, bodisi po angelu Gabrijelu razodeval, so zbrani v mohomedanskem sv. pismu, koranu, obstoječem iz 114 poglavij (Sur). Osnovnica mohomedanskemu naziranju, ki jo ustanovitelj sam zove islam, t. j. vdanost v božjo voljo, je vera v enega samega boga, nauk o poslednji sodbi in posmrtnem življenju, v glavnem torej recipirani nauki krščanstva oz. židovstva. Poslednjemu je vzeta tudi prepoved uživanja svinjskega mesa.

Razun teh osnovnih pojmov je še mnogo drugih obrednih in življenskih predpisov, kakor 5kratna dnevna molitev, h kateri poziva muezin vernike z minareta in sicer: kmalu po solnčnem zatonu, kaki 2 uri pozneje, na vse zgodaj zjutraj,

opoldne in ob 3. uri popoldne. Edino v petek — svet dan muslimanov, pa na praznik v našem smislu besede — poziva klicalec vernike že ob 11. uri dopoldne k molitvi, nakar je v džamiji propoved. Poziv k molitvi se glasi: alahu akbar (3krat), ašhadu ana la ilaha il alah; ašhadu dua Muhamed arasulu lah (2krat); heija a lasalah (2krat); Mija ala'lalah (2krat); Alahu akbar (2krat); la ilaha il alah, t. j. Bog je velik; pričam, da ni boga razun boga; pričam, da je Mohamed božji poslanec; pridite k molitvi; pridite k službi božji; bog je velik; ni boga razun boga. Na ta klic, oziroma v teh molitvenih urah se moslin sezuje, umije, — v puščavi tudi s peskom — postavi bos v smeri proti Meki, položi roki na ušesci, potem pod pas, se priklanja in pada v različnih smereh po tleh moleč pri tem običajno svoj „očenaš“, prvo Suro koranovo, zvano el fata (otvoritveno), ki se po naše glasi: „V imenu boga dobrotnega, usmiljenega. Slava bogu, gospodarju svetov, dobrotnemu, usmiljenemu, sodniku poslednjega dne. Tebe častimo, tebe prosimo pomoči. Vodi nas po pravi poti, na pot teh, ki jim skazuješ milosti, na katere se ne srdiš, in ki niso v zmotah.“

Po molitvi skloni pravovernik glavo najprej nad desno in potem nad levo ramo, skazajoč spoštovanje obema angeljema zapisnikarjema, ki zapisujeta njegova dobra in slaba dela. Dalje.

je bilo za mesarja: 150 glav domače govedi, 0 glave bosanske govedi, 12 prešičev. — Cena od 1 kg žive teže 90 v za pitane vole, 80—82 v za srednje pitane vole, 76—78 v za nič pitane vole, 0 v za bosansko (hrvaško) goved, K 1— za teleta, K 1'20 za prešiče pitane, K 1'50 za prešiče za rejo.

DOPISI.

Iz Mavčic. Prvotno ni bilo upanja za obilen obisk katoliškega shoda iz naše fare. Pa stvar se da na deželi popraviti in tako se je v zadnjem času ta akcija obrnila na bolje, seveda le na pritisk osebe, ki ima na deželi med nevednim ljudstvom prvo in zadnjo besedo. Tako so žene pretečeni teden priglašale svoje može, ko je pričelo grometi iz varnega zavetišča. Čuje se, da bo od klerikalnih kolovodij skupaj z bobnana množica svečano prisegla na katoliškemu shodu, da hoče zvesta ostati katoliški cerkvi! Namen posvečuje sredstva in tako bo se nevedno ljudstvo s prisego zavezalo služiti in pokoriti se služabnikom cerkve, kojih glavna skrb je imeti tukaj na zemlji nebesa. Resnica in pravica in vzvišeni katoliški nazori se pa od njih ogrinjajo s plaščem hinavščine in zavijanja. Kdo od vas klerikalnih kolovodij, bo imel pogum, staviti resolucijo na katoliškem shodu, da naj zbrano ljudstvo vrže od sebe grdi plašč hinavščine, v kategoriji je zavito in naj priseže, da hoče zanaprej hoditi edino le pot resnice in pravice in zametovati zlobno zavist in hinavščino? Krive prisega, obrekovanja, goljufije in vse druge take čednosti, ki vtisnejo človeku pečat hinavstva, se odpuščajo, če služiš vdano služabnikom cerkve: Torej le pogumno na katoliški shod in tako naprej, da bomo prej v Babilonu!

Iz Cerkljanske fare. V Cerkljah je bilo od župnika oklicano, da bodo zidali za ondotnega zdravnika novo hišo. Kdor bi imel kaj proti temu, naj se pritoži na glavarstvo. Torej zopet novo hišo za naše žulje. Ali še ni dosti, da smo zidali nepotrebni ljudski dom? V tem je vendar dovolj sob sa zdravnika. Ali imamo morda toliko denarja na razpolago? Pomanjkanja trpimo na vse strani, draginja nam trka na vrata, ljudje se kar strumoma selijo v Ameriko, ker doma še jesti nimajo in sedaj se nam bodo zopet naložili novi nepotrebni stroški. Kako primerno stanovanje za zdravnika bi se pa v Cerkljah že še dobilo. Saj je bil novodošli zdravnik tudi v Trziču zadovoljen s prav ubornim stanovanjem. Zakaj bi pač moral sedaj po svoji vrnitvi v Cerklje, imeti kar palačo? Sv. duh vas razsvetli in nikdar ne bahajte z denarjem, ki ga nimate.

† Franc Babič.

Dne 22. avgusta zjutraj je po dolgi in mučni bolezni umrl gospod Franc Babič trgovec v Ljubljani.

Pokojnik je bil rojen l. 1868. v Kranju. S svojo neumorno marljivostjo, delavnostjo in vztrajnostjo si je pridobil lepo premoženje. Toda sreča ga ni omamila, kakor marsikaterega drugega, ostal je skromen in delaven kakor čebelica, dasi bi lahko živel v blagostanju, v pokoju in razkošju. V narodnem oziru je bil jeklen značaj, Slovenec z dušo in telesom. Za narodne namene je imel vsikdar odprte roke, ni pa imel rad, da bi se njegova darežljivost obešala na veliki zvon. Posebno naklonjen je bil naši šolski družbi, „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Kako pri srcu mu je bila družba, dokazuje dejstvo, da je opetovano naglašal, da bosta njegova dediča Ciril in Metod. Pokojnik je jel letos bolehati. Iskal si je leka pri zdravnikih, v Leonišču, a ko je uvidel, da za njegovo bolezen ni zdravila, je poklical notarja in napravil oporoko, s katero se je uvrstil med največje dobrotnike slovenskega naroda.

Za glavnega dediča je postavil pokojni „Družbo sv. Cirila in Metoda“ ter ji med drugim namenil svojo hišo na Dolenjski cesti št. 44, vredno nad 100.000 K. — Pokojni dobrotnik družbe želi, da obdrži družba hišo kolikor mogoče dolgo kot temeljno premoženje in da mu napravi na hiši primeren napis. Strankam je izgovoril eno leto brezplačno stanovanje, svojim poslom je volil skupaj 1000 K, po 1000 K dobi tudi nekaj njegovih prijateljev. Izmed ostalih volil je omeniti, da dobi „Sokol II.“ 500 K, „Glasbena Matica“ 500 K, trgovsko društvo „Merkur“ 500 K, Salezijanci 500 K. Njegov poslovodja Klemenc dobi hišo z zalogo na Dolenjski cesti št. 9, kjer je imel tudi trgovino. Ostalo njegovo premoženje je razdeljeno med sorodnike.

V oporoki je tudi določeno, da naj „Družba sv. Cirila in Metoda“ vsa volila izplača z denarjem, naloženim na hranilne knjižice, kar izpričuje, da je pokojnik zapustil tudi lepo imetje v gotovem denarju.

Plemenitemu pokojniku, ki je postal eden izmed največjih narodnih dobrotnikov, bodi ohranjen v slovenskem narodu večen spomin in njegovo ime se naj blešči v zlati knjigi „Družbe sv. Cirila in Metoda“ poleg Pollaka, Kotnika, Vilharjeve in

Fabjančiča na vekov veke Pokojnikovo truplo prepeljejo v nedeljo ob 1. popoldne z Dolenjske ceste št. 2 v Kranj, kjer ga položijo k večnemu počitku v zemljo, kjer spe nevzdramen sen Prešeren, Jenko in sokolski njegov brat Kušar. Bila mu zemlja domača lahka.

DNEVNE VESTI.

Katoliški shod. Jutri in naslednje dni se vrši v Ljubljani kapucinada, koji so dali izvoljenci našega res vernega, a tembolj nezavednega kmetškega ljudstva naslov katoliškega shoda. Dobro preračunjen je bil ta naslov. Saj naši, od svetega duha samega in od gđč. Kamile Theimerjeve razsvetljeni voditelji vedo dobro, da je naslov „katoliški“ edini, ki še vleče. Govorili bodo in razpravljali in celebrirali nebrot pontifikalnih maš. Orli bodo telovadili in osem godb bo naslajalo ušesa vernih udeležencev. Nastopile bodo tudi slovenske Bogomile in naš najboljši literat na polju seksualne teorije, Bonaventura Jeglič, bo prečital posvetitev Brezmadežni. (Iz rdeče brošure! Opomba stavca.) Znameniti naš prehistorik dr. Mantuani bo predaval o veri in umetnosti z ozirom na najdene „šildkrote“ v Štepanji vasi in naš finančni minister Evgen Lampe bo povedal, kako se oslepari mestne občine s pomočjo katoliške misli za zastopstvo v deželni zboru. Velik direndaj bo torej in vzlic temu, da program kar mrgoli katoličanstva in krščanstva, bo vsa komedija skupaj kaj malo katoliška in krščanska. Pa kaj čuda temu! Saj nimajo poglavitni kolovodje kranjskih klerikalcev niti najmanjšega referata. Bog ve, zakaj pač ne?! Ali bi ne bilo lepo, če bi stopil na oder tudi nekronani kranjski kralj dr. Sušteršič ter predaval o konkurenčnih cenah žlindre ali o ekonomiji deželne imovine? Ali morda dr. Janez E. Krek o temi: Katoliška seksualna ljubezen in krščanstvo. Ali dr. Zajc o vplivu kranjskega klerikalizma na možgane in Bartol o čudapolnem vplivu verstva na hitri avanzma. Oh, koliko lepih, za zgodovino S. L. S. tako zanimivih referatov je tu pozabljenih. Se našega Cene Marinka in zamaknjene Johanice, ki trpi kriščeve martre v Vodica, niso povabili. Ali ne bi mogla le-ta z lastnim telesom dokumentirati resničnost čudežev tudi v sedanjem času. (Ali pa življenje na Reki. Op. stavca.) Kar zjokal bi se človek, ako pomisli, koliko užitka bo treba pogrešati radi te pozabljenosti prirediteljev katoliškega shoda. Celih šest dni bodo porabili za to predstavo in naš slovenski kmet ima tu najlepšo priliko, da potrosi v potu svojega obraza prihranjene kronice. Upamo, da se bo ta „manifestacija katoliške misli“ tudi ovekovečila v kakem filmu, da nam še v poznejših časih kinematograf v kakem kabaretu vzbuja spomine na „srca, ki so veselja tripljala“.

Korupcija. Svoj čas smo poročali, da se namerava klerikalni deželni poslanec Bartol, ki je zašpekuliral svoje premoženje, preseliti v Ameriko. Tedaj smo se čudili, da klerikalna stranka, ki ima vendar obilico prilike, ne poskrbi za svojega pristaša. Toda čudili smo se prezgodaj. V seji deželne odbora z dne 18. t. m. se je ustanovilo v deželnem kulturnem uradu, mesto kmetijskega veččaka in na to mesto je bil imenovan poslanec Bartol z dohodki VI. plačilnega razreda. Tako istemu ne bode potreba hoditi v Ameriko in bo tu več in lažje zaslužil, kot v Ameriki.

O krščanskem rodbinskem življenju se bode veliko govorilo na „Katoliškem shodu“. Kako pa istega varujejo v to poklicani faktorji, razvidimo iz sledečega: Paznik v deželni prisilni delavnici B. B. je bil poklican k večmesečni vojaški službi na južno mejo monarhije. Med tem poskušal je klerikalni „mogotec“ Oražen, župan v Mostah, zapeljati njegovo ženo. Ko se je mož vrnil ni bil s tem zadovoljen in tako je prišla zadeva v javnost in potem v nek ljubljanski list. Klerikalci pa vsled tega, temu rušitelju zakonske zvestobe, niso pokazali vrat, pač pa je klerikalni deželni odbor v svoji zadnji seji proti možu, katerem se je hotelo onečastiti ženo in ubiti družinsko srečo, uvedel disciplinarno preiskavo. Varani mož, bi pač moral, po klerikalni morali molčati, ali pa kakor na Turškem, radovoljno prepustiti svojo ženo klerikalnemu „paši“. Ob tem sklepu deželne odbora pa seveda „Slovenec“ strogo molči.

Porotna sodišča zelo zanimajo našo S. L. S., najbolj pa našega deželne očeta dr. Sušteršiča, ki bode v kratkem doživel pred tem sodiščem svojo politično smrt. Sedaj je razposlal deželni odbor na vsa županstva okrožnico, v kateri opozarja na pravilno (?) sestavljenje porotnih imenikov in zahteva, da se ti imeniki predlože deželni odboru. Namen te okrožnice je jasen, klerikalci bi radi porotne imenike popravliali po svoje in iz nepristranske porotne klopi napravili klerikalno. To bi ugajalo našemu ožlindranemu glavarju, da bi pri predstojeci porotni obravnavi v zadevi Kamile Theimer sedelo na porotni klopi dvanajst backov, ki bi kar v naprej oprostili „Slovenčevega“ in „Gorenjčevega“ urednika. Upamo, da iz te moke ne bode hruha. Radovedni pa smo le še, kako stališče zavzame vlada proti tej nakani korumpiranja porotnih sodišč.

Finale katoliškemu shodu bode porotna obravnava proti odgovornemu uredniku „Gorenjca“ na obtožbo g. Kamile Theimer. Klerikalci so se hoteli temu izogniti in radi tega sta odgovorna urednika „Slovenca“ in „Gorenjca“ vložila proti obtožnici ugovor na nadsodišče v Gradcu. Toda ta manevar se klerikalcem ni posrečil, ker je nadsodišče oba ugovora kot neutemeljena zavrnilo; in obravnava proti „Gorenjcu“ razpisalo na 1. septembra t. l. Z raznih poskusov, zavleči porotno obravnava, razvidno je, kako se klerikalci iste boje, in najbrže po pravici. Klerikalnim backom, ki se bodo podili te dni po ljubljanskih ulicah bi pa priročali, da počakajo na oba dneva v Ljubljani, da bodo videli svoje voditelje v pravi luči.

Deželnega gledališča letos ne bo in s tem so dosegli klerikalci svoj skrbno pripravljen namen. Takoj, ko so prišli do moči v deželi, so odrekli vsako podporo gledališču. Od tedaj naprej je vzdrževalo gledališče mestna občina ljubljanska s podporami, toda tudi to ni bilo povšeči klerikalcem. Ko je hotela mestna občina ljubljanska prevzeti gledališče povsem v lastno rezijo, staval je deželni odbor tako nesramne zahteve, da jih mestni občini pač ni mogoče sprejeti. Druzega klerikalci tudi nameravali niso in tako so ubili tudi še slovensko gledališče v prestolici Slovenije. Kulturni škandal!

Ustavljena dela v Završnici. Že pred nekaj dnevi so se čule vesti, da je poljedelsko ministrstvo ustavilo dela na električni centrali pri Završnici. Sedaj pa smo od zelo zanesljive strani izvedeli, da je poljedelsko ministrstvo res ukazalo ustaviti dela na Završnici.

Pogreb narodnega dobrotnika g. Franca Babiča se vrši jutri, v nedeljo, ob 6. uri popoldne na tukajšnje kopališče. Kakor čujemo se pogreba udeleži korporativno Narodna Čitalnica in Sokol. Spremimo tudi vsi ostali blagodušnega dobrotnika na zadnji poti k večnemu počitku!

Častitim članicam tukajšne ženske podružnice Družbe sv. C. in M. Umrl je plemenit mož Fr. Babič, ki je s svojim blagim činom krepko podprl stavbo, pri katere gradnji delujemo i me — to je naša slovenska narodnost! S tem činom je rešil marsikatero dete svoji slovenski materi. Blagodarna njegova roka bode počivala na slavnem našem pokopališču. Castimo njega spomin, spremljajmo ga v najmnogobrojnejšem številu na njega zadnji poti! — Odbor ženske podruž. Družbe sv. C. in M.

Članstvo „Narodne Čitalnice“ uljudno vabimo, da se udeleži jutri ob 6. uri pop. pogreba našega rojaka g. Franca Babiča, ki je z ogromno svoto, katero je zapustil naši C. in M. družbi, stopil v vrsto najvelikodušnejših slovenskih mož in mecenov. Naša narodna dolžnost je, da spremimo moža tako svetlega značaja kot svojega rojaka k zadnjemu počitku! Čitalnica se udeleži pogreba z zastavo in pevski zbor zapoje ranjkemu žalostinke.

† Francišek Kummer. V sredo je preminul v Kranju dekan Francišek Kummer, ki je bil ves čas svojega duhovniškega poklica konciljant in miroljubljen mož. Rodil se je l. 1841 v Kranju ter služboval v Višnjigori, Št. Vidu, Mošnjah, na Vrhniku in Stari Loki. L. 1910. je šel v pokoj ter preživel tu v našem prijaznem mestecu svoje poslednje dni. Za pridobljene zasluge ga je cesar odlikoval s Franc Jožefovim redom. Bil je tudi častni občan Stare Loke. Bodi mu zemljica lahka!

Nesreča. Včeraj zvečer si je zlomil blizu Labor 14letni Hubert Žnidaršič iz Kranja nogo, ko je padel raz Sirčev voz.

Vlom. Minolo nedeljo ponoči so poiskusili neznan zlikovec vlomiti pri veleindustrijalcu g. V. Majdiču. Vdrli so v pisarno ter poskušali vlomiti v železno blagajno v pisarni. Ker jo pa niso mogli vlomiti, so jo zopet popihali.

Kaznovani poiskus. Deček nekega kmeta v Čirčičah je dan za dnevom gledal, kako razstreljavajo pri kopanju vodovoda skalovje z dinamičnimi patronami in prišel je na misel, napraviti si eksplozivno patrono sam. Vzel je ključ ter natresel v brado istega glavice od žveplenk. Ko je zažgal to „patrono“ je rez eksplodirala ter mu odtrgala tri prste na roki.

Promenadni koncert tukajšnje godbe prostovoljne požarne brambce bo danes zvečer ob pol 9. na Glavnem trgu.

Vojaške vaje. C. in kr. trenska divizija št. 3 v Gradcu imela bode letošnje vaje v kranjski okolici ter bode prenočevala od 5. do 18. septembra in od 22. do 25. septembra v Kranju s staležem 45 častnikov, 210 mož in 230 konj in v Stražišču s staležem 20 častnikov, 130 mož in 140 konj. V času od 28. avgusta do 4. septembra dospelo bode v Kranj 240 konj in en oddelek vojaštva, ki bode pripravljaj potrebna nastanišča. C. in kr. trenska divizija št. 13 v Zagrebu imela bo svoje letošnje vaje v Škofjeloški okolici ter bode nastanjena v Škofji Loki in Zabnici in sicer v Škofji Loki okoli 35 častnikov, 180 mož in 180 konj, v Zabnici pa okoli 18 častnikov 120 mož in 100 konj. Dne 30. 8. 1913 dospeli bodo pripravljaj nastanišč v imenovani dve občini. Čas vojaškega vežbanja ni natanko določen, vendar se domneva, da bo trajalo od 5. do 17. in od 22. do 25. septembra t. t.

Telovadno društvo Sokol z ženskim oddelkom v Kranju priredi v nedeljo, dne 31. t. m. na svojem telovadišču pod Gaštejem javno telovadbo, katere glavni namen je, pokazati občinstvu čez leto zopet uspeh dela, katero se vrši v telovadnici. Nastopil bo prvič po dolgem času deški in dekliški naraščaj z igrami. Članice in člani pa nastopijo s skupinskimi prostimi vajami. Pri orodni telovadbi nastopijo člani v treh vrstah, na drogu, bradlji, bradlji bočno s prožno desko, konju in skoku v daljino, posebej pa nastopi prva vrsta na krogih. Vstopnina je razvidna iz lepakov in je dobiti vstopnice za sedeže v trgovini Ferdinanda Sajovica v Kranju. Po telovadbi se vrši veselica pred in v telovadnici, kjer bo skrbnjeno za vse. Tudi poskočni bodo zadovoljni, ker jim bo godba prav gotovo privzdignila pete. Poglejte si torej vsi sokolsko delo in se razveselite potem z sestrami in brati v neprisljeni zabavi. Na zdar!

Sokol v Trziču opozarja na slavje svojega desetletnega obstanka, ki se bo vršilo dne 7. septembra t. l. O tej priliki razvije društvo tudi svoj prapor. O delovanju in težkih bojih, ki jih je moralo to obmejno društvo bojevati proti različnim svojim nasprotnikom in sovražnikom, priobčimo poročilo v kratkem. Pripominjamo za danes samo to, da so zveze v Trziču in nazaj kar najugodnejše. V občini pa je odbor skrbel, da gostom čim bolj olajša udeležbo na to slavnost, in je vse glavne točke določil na nedeljo, dne 7. septembra popoldne. Ob 1¹/₂ uri sprejem na tržiškem kolodvoru, pohod v mesto, razvitje prapora na glavnem trgu, spreved po mestu in odhod na telovadišče, kjer bo že vse pripravljeno, da se potolajijo godnjajoči želodčki. Gostje se lahko odpeljejo z vlakom, ki odhaja iz Trziča ob 10. uri zvečer, in ima zvezo v Ljubljano in na Jesenice. Društvo je že mnogokrat pokazalo svojo življensko silo, in da je ravno v Trziču potrebno, ni treba povdarjati, potrebno pa je ravno vsled tega čim izdatnejše podpore. Zato prosimo razna sokolska društva in prijatelje Sokolstva, da se te slavnosti udeležijo kar najštevilnejše.

Učiteljske vesti. Suplentka gospica Marija Piškur na trirazredni ljudski šoli v Cerkljah, je imenovana za stalno učiteljico na tej šoli.

Umetniški koncert na Bledu. Dne 23. t. m. priredi naša umetniška dvojica gg. Anton in Ivan Trost ter virtuoziinja na klavirju gdč. Claire Fiedler v Zdraviliškem domu na Bledu koncert, ki se odlikuje po posebno izbranem sporedu. Ni nam treba še posebno povdarjati vrline in preciznosti izvajanja gg. Trostov; i prvi i drugi nam je znan kot izreden igralec na vijolini, oz. klavirju. Častno se jim bo pridružila tokrat dunajska umetnica gdč. Claire Fiedler. Spored koncerta je skrbno izbran in nekaj posebnega ter obstoji iz sledečih točk: 1. Wieniawski: Vijolinski koncert v D-molu, op. 22. I. Allegro moderato, II. Romanca, III. A la Zingara, igra gospod Ivan Trost. 2. Liszt: Ogrska rapsodija št. XII., igra gdč. Claire Fiedler. 3. a) Saint-Saëns: Andantino quasi Allegretto iz H-mol koncerta; b) Smetana: Iz moje domovine II., igra gospod Ivan Trost. 4. Balakirev: Islamey, orientalska fantazija, igra gospod Anton Trost. 5. a) Chopin: Nokturna Es-dur, op. 9; b) Sarasate: Ciganske melodije, igra gospod Ivan Trost. Vstopnice po 3.—, 2.—, 1.50 in 1.— K v predprodaji pri gosp. kafetierju Trnki v Zdraviliškem domu in na večer pri blagajni.

Občinski lovi. Dne 26. avgusta t. l. ob 11. uri dopoldne se bode dal v uradnih prostorih okrajnega glavarstva v Kamniku potom javne dražbe v zakup lov občine Peče za dobo od septembra 1913 do 30. avgusta 1918. Dražbeni in zakupni pogoji se lahko pregledajo v uradnih prostorih okrajnega glavarstva v Kamniku. — Lov krajevne občine Mavčiče pa se bode dne 18. septembra 1913, ob 10. uri dopoldne v uradnih prostorih c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju potom javne dražbe v zakup oddal za dobo petih let in sicer od 1. decembra 1913 do 30. novembra 1918. Zakupni in dražbeni pogoji se lahko vpogledajo pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Kranju med navadnimi uradnimi urami.

Avtomobilna zveza Ljubljana-Celje je izdala pred kratkim prav lično karto, ki predstavlja avtomobilno progo od Ljubljane do kranjske meje pri Trojanah in bližnje kraje ob tej progi. Na vzhodu meji ta prijazna pokrajina na Veliko Planino (1206 m), na jugu na Moravsko pogorje (najvišji vrh Slivna 840 m), in na Sveto planino (919 m), na severu na Brdsko gričevje (najvišji vrh Špilka 954 m), na zahodu pa se dviga Vranšica pri Mengšu (641 m). Med gorami in hribi vzporedno tečeta Moravska in Medijska dolina ter znani Črni graben. Prijazen svet to, idiličen, spominja zelo na dolenske griče, ljudstvo se odlikuje postrežljivosti in dobrodejnim humorju. Marsikak vrl možakar je izšel iz teh krajev. Tako so v ljubki okolici starodavnega gradu Brda doma: pesnik dr. Jakob Zupan na Prevojah, pesnik Ivan Vesel-Koseski v Spodnjih Kosezah, pisatelj Janko Krstnik na Brdu, pisatelj Andrejčekov Jože - Jožef Podmilšak v Krašnji, pisatelj Franc Maselj (Podlimbarski) v Lokah pri Krašnji. Bližnja Moravska fara pa je dala matematika Jurja Vego, pesnika Antona Plibana in spretnega pripovednika dr. Franceta Detela. Črni graben nas spominja na

Jurčičeve Rokovnjače, ter na mnoge Kersnikove povesti (Testament, Očetov greh, Pokrčev oča) kakor tudi na Podmilšakova in Masljeva dela. Po lepem razgledu slavijo vrhovi: Po narodni pesmi pjevana Limbarska gora (773 m), Sv. Trojica (526 m), Slivna (870), Sv. gora nad Litijo (849 m), Špilka (954 m). Vsi ti vrhovi so lahko dostopni. Nedaleč od Doba se beli v zelenem gozdu grad Krumperk, dom junaka Ravbarja, kateri je našel v narodni pesmi prelep spomenik. Karta ima za turista posebno vrednost, ker je pri vseh potih točno označena po urah razdalja med posameznimi kraji. Karto je prav lično izvršil ljubljanski učitelj France Marolt v merilu: 1 : 75.000. Natisnila pa jo je z znano preciznostjo tiskarna Blasnikovih naslednikov (lastnik Jožef Poklukar) v Ljubljani. V karto se je vtihotapilo par tiskarskih pogreškov (Krlina mesto Krtina, Grmač mesto Grmače, Raholče mesto Rafolče). Lepa karta bo brez dvoma marsikoga zvalila, da se popelje z avtomobilom iz Ljubljane proti Celju, pa da stopi tuintum tudi z voza in pohiti na prijazna brda, na mična razgledišča in v vabljive, tihe dolinice, v katerih se clovek že tako dobro počuti.

Telovadno društvo Sokol v Škofji Loki priredi v nedeljo, dne 31. avgusta javno telovadbo, združeno z ljudsko veselico na Štemarjih. Spored: I. Javna telovadba. 1. Proste vaje članstva. 2. Proste vaje ženskega naraščaja. 3. Vaje deškega naraščaja v dvojicah. 4. Orodna telovadba članstva. 5. Zaključna skupina. II. Ljudska veselica s plesom. Začetek ob 4. popoldne. Vstopnina 50 vin.

XXVIII. redna velika skupščina „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ bo v ponedeljek, dne 8. septembra 1913. leta ob 11. uri popoldne v Domžalah v „Sokolskem domu“. Spored: 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzorništv. 5. Volitev članov v družbino vodstvo. 6. Volitev nadzorništv. (5 članov.) 7. Volitev razsodništva. (5 članov.) 8. Slučajnosti.

Telovadno društvo „Sokol“ na Bledu priredi v nedeljo, dne 31. avgusta na vrtu Ferd. Sekovaniča javno telovadbo. Spored: Telovadba. Srečolov. Ples. Bratje Sokoli, pridite v kroju! Začetek ob pol 5. uri popoldne. Vstopnina 60 v. V slučaju neugodnega vremena se telovadba preloži na dne 8. septembra.

Občni zbor moške in ženske podružnice sv. Cirila in Metoda v Radovljici se vrši v soboto, dne 23. t. m. ob 8. uri zvečer v restavraciji R. Kunstelj.

Velika nesreča v Pulju.

Na mornariškem strelišču Sacorgiana so poskušali 30¹/₂ centimeterske topove. Pri tem je eksploziral zaklopni del del topa. Trije topniški predmojstri so bili ubiti. Podadmiral Karel grof Lanjus plem. Wellenburg, predsednik mornariškotehničnega komiteja v Pulju, trije predmojstri in dva civilna delavca so bili težko, mnogo oseb pa lahko ranjenih. Podadmiralu grofu Lanjusu so bili zdrobljeni obe nogi pod kolenom. Prepeljali so ga v mornariško bolnico, kjer so mu amputirali obe nogi. Vse mesto in prav posebno mornarica in ostali vojaški krogi stoje pod vtiskom grozne nesreče, ki se je včeraj dogodila na strelišču v Sacorgiani in pri kateri so bili ubiti trije vrli mornarji. Največje sočutje imajo pa tudi vsi z grofom Lanjus pl. Wellenburgom, ki se je pri tej nesreči tako težko poškodoval. Grof Lanjus je bil eden najspretnejših admiralov naše mornarice. Vsi izražajo svoje najgloblje sočutje z žrtvami te grozne katastrofe.

Eksplozirani top je imel 305 milimetrov kalibra. Včeraj ob 9. uri dopoldne je prišla na strelišče v Sacorgiani vojaška komisija pod predstvom podadmirala grofa Lanjusa. V komisiji je bil nadalje inženir Škodovih tvornic Josip Schiedl in več moštva. Prvi strel je bil izstreljen brez vsake nezgode. Nato bi morali izstreliti drugi strel, nabasali so top normalno. Tedaj pa se je iz zdaj še nepojasnjenega vzroka dogodila grozna eksplozija. Defonacija je bila mnogo strašnejša nego pri navadnem strelu. Zaklopni del, ki tehtal tisoč kilogramov, je eksploziral. Takoj po eksploziji se je videl na strelišču žalosten prizor. Trije mornarji so ležali mrtvi na tleh, razmesarjeni, zmečkani in raztrgani, da jih ni bilo poznati. Enemu sta bila glava in leva roka popolnoma zmečkana. Neki drugi mornar je bil tudi na najgrozovitejši način razmesarjen. Kosi njegovega trupla so bili vsled hude eksplozije pritisnjeni proti lafeti in proti topu. Po vsem strelišču so ležali kosi človeških trupel daleč tja do neke barake, ki jo rabijo kot delavnico. Pri tej baraki je ravno stal podadmiral grof Lanjus, naslonjen na vogalu barake, nogo na stol, ko se je dogodila eksplozija. Zadet je bil od več kosov eksplozirane zaklopne dela z veliko zaklopno močjo na nogah, čeprav je bil skoraj 150 m oddaljen od topa. Kosi zaklopne dela so odleteli zelo daleč. Glavni vijak je odletel najmanj 300—400 metrov daleč. Sreča je hotela, da je ostalo mnogo mornarjev, ki so bili v neposredni bližini eksplozirane topa, nepoškodovanih ali pa so bili le lahko ranjeni, ravnotako je ostal nepoškodovan neki delavec, ko je v bližini kopal neko

jamo. Topničarski mojster Graber, ki je tudi stal prav blizu topa, je bil le lahko poškodovan, ker je stal k sreči v nasprotni smeri eksplozije. Takoj po nesreči so telefonirali s strelišča v mornariško bolnico, odkoder je odšla pomožna kolona. Več mornariških zdravnikov s strežaji se je oopeljalo v avtomobilih na kraj nesreče, dočim je sanitetni voz sledil. Podadmirala grofa Lanjusa so vzdignili na avtomobil, ki se je z največjo hitrostjo odpeljal proti mornariški bolnici. Noge so bile na najgrozovitejši način razdrobljene. Takoj, ko so prišli s težko ranjenim v bolnico, so ga prenesli na kirurški oddelak, kjer so mu odrezali obe nogi. Grof Lanjus, ki se je med tem časom zopet zavedel, je diktiral pred operacijo še na kratko svojo poslednjo voljo. Potem so mu amputirali nogi. Kmalu nato so pripeljali v drugem avtomobilu inženija Josipa Schiedla. Zlomljeno ima desno roko. Nato so pripeljali predmojstra mornariškega stavbnega urada Mihaela Gregoriča. Ta ima težko rano na desni strani prs. 24 letni topničar Fortunato Djarmarčič iz Glarinza ima težke poškodbe po vsem telesu. Nadalje so prepeljali še lahko ranjence v bolnico, 20 letnega mornarja Edmunda Hotzerja, 19 letnega mornarja Otona Blajška, 48 letnega arzenalskega delavca Ivana Radoloviča iz Vodnjana. Trupla treh usmrčenih mornarjev so včeraj dopoldne ob 11. prepeljali v mrtvašnico mornariške bolnice. Bili so to pravzaprav le kosi mornarjev. Te tri žrtve so mornariški topničar Stefan Surc, iz Spljeta, Tomo Cioko, tudi iz Spljeta, in pa mornar Edvard Škornjak s Hrvatskega. Eksplozija je napravila tudi na hišah mnogo škode.

Podadmiral grof Lanjus pl. Wellenberg je 23. t. m. ob 8. zvečer v bolnišnici umrl.

Razno.

Grozni čin častniškega sluga. V nedeljo zvečer se je pripetil na Dunaju redek slučaj groznega čina. Pri avstrijski telesni gardi služi stotnik Eisenkolb, kojemu je bil dodeljen 23 letni Rajko Jakobovič kot sluga. Eisenkolb je bil poznat kot sitnež in tako je tudi minolo nedeljo popoldne svojemu slugi ukazal, da ostane doma, ker pričakuje damskega obiska. Ko je dama, rojena Ljubljancanka, grofica Marijana Bolza prišla, jo je povedel Eisenkolb v svojo spalno sobo. Jakobovič je ostal v predsobi in drugi vojaki, ki so bili od zunaj, so čuli, da je Jakobovič polglasno žugal stotniku ter si dal opravka z orožjem, ki ga je leta imel spravljene v neki omarici. Vojaki so šli to tudi Eisenkolbu javit, ki je takoj poslal po patroljo, ki naj bi Jakoboviča aretirala. A predno je patrolja dospela, je sluga hitel v spalno sobo, začel zmerjati navzoča in ustrelil na stotnika, ki se je zgrudil smrtno zadet s prestreljeno glavo hipno na tla. Potem je blaznik nastavlil revolver dami na prsa ter sprožil. Mrtva se je zgrudila Marijana Bolza. Ti strelji so alarmirali celo hišo in službe prosti vojaki so hiteli gledat, kaj je. Prvi je bil četovodja Franc Theimer, a tudi ta se je zgrudil, zadet v gornji del roke. Ko so prihiteli še drugi gardisti, ni imel Jakobovič nikakega izhoda več. Planil je proti oknu ter se vrgel na dvorišče, kjer je obležal s smrtnonevarnimi poškodbami. Jakobovič je storil vse to v hipni duševni zmedenosti. Stotnik je bil žnjim neprijazen in ga je posebno rad zadrževal doma ob nedeljah popoldne. Tudi to nedeljo je izvedel šele v zadnjem hipu, da mora ostati doma. Ker je bil dogovorjen z nekim dekletom, da gresta na izprehod, je ni mogel več obvestiti, da ne more priti in to je povzročilo vsa ta grozna dejanja. Grofica Marijana Bolza je, kakor že omenjeno, rojena Ljubljancanka. Mati njena je bila najprvo poročena s trgovcem Weidlichem. Po njegovi smrti se je poročila s stotnikom grofom Bolzom, ki je služil v Ljubljani. Grofica Marijana je služila kot vzgojiteljica in je bila s stotnikom Eisenkolbom zaročena. V nedeljo si je vzela dopust in pohitela iz Budimpešte na Dunaj k zaročencu, kjer jo je zadel tako žalostna usoda.

Grofica Tarnowska umorjena. V kupeju I. razreda brzovlaka Petrograd-Kijev so našli obešeno elegantno lepo damo, v kateri so spoznali znano grofico Tarnowsko. Tarnowska je posebno znana zaradi svoje afeze v Benedkah. Najela je namreč dijaka Naumova in petrogradskega odvetnika Prilukova, da sta umorila v Benetkah bogatega grofa Komarowskega, ki se je zavaroval za ogromno vsoto in izročil polico Tarnowski. Grofica je bila obsojena v Benetkah na 8 let ječe, bila pa je kmalu pomiloščena in se je vrnila v Petrograd, kjer je živel v zadnjem času pri svojem očetu. Dragocenosti, katere je imela grofica pri sebi, so bile vredne čez 2000 rubljev, koliko pa je imela grofica pri sebi denarja, pa ni znano. Grofica Tarnowska je ena najbolj interesantnih zločink, kar jih poznamo v zadnjem času. Po več ljubzenskih aferah se je poročila z Vazilijem Tarnovskim. Živela je silno potratno in razuzdano. Ko je porabila možu ogromne vsote denarja, je mož končno zakrknil svoj žep in Tarnowska se je od moža ločila. Povodom pravde se je seznanila z odvetnikom Prilukovom, katerega je ujela v svoje mreže. Kot njegova ljubimka je živel zelo dobro. Ko je Prilukovu posel denar, je poneveril

80.000 kron denarja svojih klientov in pobegnili s svojo ljubico. Potovala sta delj časa po zapadni Evropi. Ko je Tarnovska uvidela, da gre denar njenega zaslepljenega ljubčka h koncu, se je spomnila svojega bivšega ljubčka grofa Komarovskega. Zapustila je Prilukowa in je potovala naprej z novim ljubimcem grofom Komarowskim. Tega je znala tako preslepiti, da je napravil na Dunaju oporoko, v kateri ji je testiral svoje premoženje, obenem pa se je zavaroval za pol milijona frankov in izročil polico svoji ljubici. Medtem je začela ljubimkati z dijakom Naumovom. Tega je preslepila, da je postal na grofa ljubosumen in da sklenil, da ga umori. Dne 4. septembra 1908. je je Naumow napadel grofa Komarowskega v Benetkah, izstrelil je nanj več strelov, vsled katerih je grof par dni po napadu umrl. Aretirali so grofico Tarnowsko, Prilukowa, Naumova in sobarico Perier. Po večtedenski obravnavi, ki je bila zelo zanimiva, je bila obsojena grofica Tarnowska na 8 let 4 mesece ječe, Prilukov na 10 let in Naumov na 3 leta. Hišna je bila oproščena. Pred dobrim letom je bila grofica iz zdravstvenih ozirih pomiloščena in se je nastanila pri svojem očetu v Petrograda. Usoda jo je dohitela na potu iz Petrograda na letovišče ob Črnem morju.

Pametna uredba. V Seattlu, v državi Washington, so izdali nov zakon, ki dovoljuje, da se zapro vsi nepoboljšljivi lenuhi in tisti, ki so zapustili svoje rodbine in žene zato, da bi jim ne bilo treba skrbeti zanje, v prisilne delavnice, kjer dobe obleko in hrano, ostanek zaslužka pa se izplačuje ženam, ki hodijo vsak dan po denar.

Pisarna za urejevanje splošnih gospodarskih zadev

J. Rozman :: Kranj

I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.

II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.

III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.

IV. Promet z nepremičninami in podjetji: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.

V. Tehnično-komercijelne zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.

VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. Strogó stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 120 52-3

Oče in sin v dvoboju. V vasi Bussiere na Francoskem se je izvršil dvoboj med očetom in sinom. Oskrbnik Blanchart in njegov sin sta ljubila eno in isto deklico. Zato sta sklenila, da pade odločba v dvoboju, kojemu je bila edina priča ljubica obeh. Najprej je vsak posameznik trikrat ustrelil z revolverjem, potem pa sta potegnili tekmeča nože. Sin Jean je zabodel očeta v prsi, da je le ta umrl. Sodišče ga je zaprlo.

Prevozno podjetje za Kranj in okolico

je v Kranju, Kokriško predmestje pri 'Zvezdi'.

Tam se prejemajo vsa tozadevna naročila.

FRANC KURALT.

Radi pomanjkanja prostorov se prodaja

več okroglih gostilniških miz in stavbnega kamenja.

Franc Šušteršič, Primskovo.

ŠIVILJE
sprejme
izdelovalnica perila
E. Kotzbek, Kranj
Glavni trg 119.

126
Išče se
za Kranj
mesar
ki bi prodajal meso z dobičkom, saj nekoliko primernim sedanjim cenam goveje živine. — Stalen krog odjemalcev zasiguran.
Ponudbe na upravištvo „Save“.
Več konzumentov.

Pozor, kupovalci!

Nova trgovina v Kranju s špecerijskim blagom, oljnatimi in suhimi barvami, deželnimi pridelki, moko, otrobi, žganjem, steklom, kuhinjsko in emajlirano posodo.

Kdor hoče kupiti dobro in sveže blago, naj se potruži v trgovino

Osvald Dobeic, Kranj

Glavni trg (pri Krisperju.)

kjer se prepriča vsak, da je tamkaj res dobro in točno postrežen. — Posebno se priporočam gostilničarjem in nevestam, da si predno kupijo svoje potrebščine, ogledajo mojo bogato zalogo raznoterega porcelana, križev brez in s pokrivalom, stekla in kuhinske posode po najnižjih cenah!

+

Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskrenoljubljeni brat, svak in stric, gospod

Fran Babič

trgovec, gostilničar in posestnik

danes zjutraj ob 5. uri, previden s tolažili sv. vere, v starosti 46 let, po dolgi, mučni bolezni mirno in vdano v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega rajnika bo v nedeljo, dne 24. avgusta ob 1. uri popoldne iz hiše žalosti, Dolenjska cesta št. 2, kjer se truplo svečano blagoslovi in nato prepelje skozi Šiško v Kranj, ter se tam vrši sprevoz ob 6. uri zvečer na farno pokopališče v Kranju.

Posmrtné maše se bodo služile po več cerkvah. Bodi blagemu rajniku prijazen spomin!

V Ljubljani, dne 22. avgusta 1913.

Žalujoči ostali.

+

Podružnici družbe sv. Cirila in Metoda v Kranju javljati tužno vest, da je preminul velikodušni družbin dobrotnik, gospod

Fran Babič

trgovec, posestnik in gostilničar v Ljubljani

dne 22. avgusta, zjutraj ob 5. uri.

Pokojnikovo truplo se pripelje jutri v nedeljo, dne 24. t. m. v Kranj in se vrši pogreb na tukajšnje pokopališče ob 6. uri zvečer.

Velikodušnemu mecenu nepozaben spomin!

Kranj, dne 23. avgusta 1913.

KOLESARJI, zahtevajte

v lastnem interesu nemudoma **brezplačno in poštne**
prosto prvi slovenski pravkar izišli

bogato ilustrovani cenik 1913
za kolesa in posamezne dele.

Poglejte pa pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših trgo-
vinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno blago po najnižjih,**
brezkonkurenčnih cenah. 108 10-8

Karel Čamernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12, specialna trgo-
motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža. vina s kolesi.

Spominjajte se Ciril-Metodove družbe!

Zobozdravniški in zobotehnični atelje

dr. Edv. Globočnik

okrožni zdravnik in zobozdravnik in

Fr. Holz hacker

konc. zobotehnik

v Kranju

16 52-34

v Hlebšovi hiši, nasproti rotovža,
je slavnemu občinstvu vsak delavni
dan od 8. ure zjutraj do 5. ure po-
poldne in ob nedeljah od pol 8. ure
zjutraj do 11. ure dopoldne, izven ve-
likih praznikov na razpolago.

Vinska veletrgovina Rudolf Kokalj, Kranj

17-34

Priporočam svoja
izvrstna, zjamčeno pristna
dolenjska, metliška, štajerska in istrijanska

vina
v sodih in steklenicah

Zaloga najfinejših tu- in inozemskih šampanjcev, stekleničnih vin in mineralnih voda.

Veletrgovina A. Adamič v Kranju

priporoča
galanterijsko,
norimberško in
modno blago,
perilo in plete-
nine, klobuke,
čepice.

Damske pasove.
Velika zaloga otroških vozičkov
in potovalnih kovčkov
po tovarniški ceni.
Ilastna vrvarna v Ljubljani.

15-34

M. Rant - Kranj

trgovina s špecerijskim in galanterijskim blagom

Priložnostni nakup **otroških vozičkov.**
Najraznovstnejše **špecerijsko blago.**

Nakup suhih gob in deželnih pridelkov.

Kolodvorska restavracija
priporoča

vedno sveže Budjeviško pivo
ter pristna vina in dobro kuhinjo

Krasen senčnat vrt

4 52-34

18-34

Eternit

najboljše strešno kritje

prodaja najceneje tvrdka

Merkur, Peter Majdič, Kranj

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

7-34

Jamčeno čisto, jedrnato

2 52-34

Tovarna: **Ig. Fock, Kranj**

MILO z znamko Solnce.

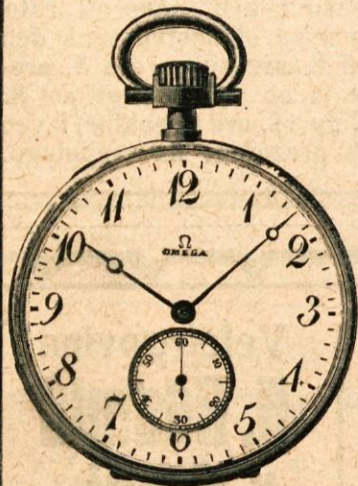
najizborneje in današnjim cenam primerno **najceneje**

zato najbolji **nadomestek** vsem dražjim vrstam. :: Prodaja se tudi na drobno.

Izdelki:

Kristalna soda, pralni lug, rudeče in črno marmorirano Eschwegermilo, zeleno tržaško in belo Marzeljsko milo, ter vse ceneje vrste pralnega mila. **Stearinske sveče. Kolomaz.**

14-27

Rudolf Rus

urar v Kranju poleg lekarne

Največja zaloga
ur, zlatnine in srebrnine

Priporoča se sl. občinstvu v nakup

gramofonov
in optičnega blaga.

Najnižje cene brez konkurence. Ceniki zastoj in poštnine prosti.

Tiskarna „Sava“ v Kranju

Vizitke, poročna naznanila, pisma, zavitke, račune, bolete, cirkularji, letake, vabila, lepake, posmrtnice,

jukste, trgovske karte, knjige v vseh velikostih, troškovniki, brošure, časopisi in sploh vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela v eni ali več barvah

izvršuje v najelegantnejši obliki, hitro in najcenejše.

Nakup suhih jedilnih gob po najvišji dnevni ceni.

Veletrgovina **J. & A. Majdič** Kranj

Deželni pridelki, špecerijsko blago.

Priznava najboljši dalmatinski portland cement

„Salona“

za izdelovanje opeke in cement drugih znamk za zidanje

Svetle sezamove tropine.

Umetna gnojila.

12-34

Najstarejša trgovina

Ferd. Sajovic v Kranju poprej C. Pleiweiss

10-34

priporoča svojo bogato zalogo vedno najnovjšega in najboljšega manufakturnega blaga.

Posebno priporoča slavnemu občinstvu za

poletno sezijo

bogato izbiro oblek za moške in ženske.

Kreditno društvo v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

13-34

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po

4³ / 4⁰ / 0

brez odbitka rentnega davka.

Uradne ure so vsak delavnik od 9.—12. dopoldne.